

Evropský hospodářský a sociální výbor

Budoucnost kohezní politiky EU a makroregionální strategie

Petr Zahradník

připraveno pro vystoupení na konferenci
Participační přístupy a Podunajská strategie – Národní den participace v České republice

Praha,
květen 2017

AKTUÁLNÍ VÝVOJ A DŮLEŽITÉ UDÁLOSTI V SOUČASNÉ A BLÍZKÉ BUDOUCNOSTI

- **STŘEDNĚDOBÁ VIZE VÍCELETÉHO FINANČNÍHO RÁMCE;**
- **KOHEZNÍ FÓRUM (JARO 2017);**
- **DOBŘE DŮVODY PRO PROVEDENÍ REKAPITULACE DOSAVADNÍ NEFORMÁLNÍ DISKUSE NA TOTO TÉMA A PRO ODHAD KLÍČOVÝCH PARAMETRŮ BUDOUCÍ KOHEZNÍ POLITIKY;**
- **VŠE JE JEŠTĚ NA ÚPLNÉM ZAČÁTKU A MNOHO DALŠÍCH FAKTORŮ JEŠTĚ MŮŽE VSTOUPIT DO HRY**

FINANCOVÁNÍ EU NA KŘIŽOVATCE

- **POSUN OD FORMALISTICKÉHO NAHLÍŽENÍ NA ROZPOČET EU K REÁLNÉMU;**
- **NEJEN VYNAKLÁDÁNÍ VÝDAJŮ ROZPOČTU EU V SOULADU S PRAVIDLY A OMEZOVÁNÍ FORMÁLNÍ CHYBOVOSTI, ALE PRO DOSAHOVÁNÍ URČITÉHO REÁLNÉHO VÝSLEDKU A DOPADŮ (STÁLE VĚTŠÍ DŮRAZ NA PŘÍMÉ FINANČNÍ DOPADY, A NEJEN NEPŘÍMÉ SOCIO-EKONOMICKÉ) – REFORMA FINANCOVÁNÍ EU;**
- **PROČ? ROZPOČET EU MUSÍ REAGOVAT NA NYNĚJŠÍ A BUDOUCÍ POTŘEBY EU; MUSÍ PŘEKONAT STEREOTYPNÍ ZAOSTALOST PŘI NAKLÁDÁNÍ SE SPOLEČNÝMI FINANČNÍMI ZDROJI EU; POTŘEBA PŘEZKOUMÁVAT I POVAHU PRAVIDEL, KTERÁ ROZDĚLOVÁNÍ ZDROJŮ EU UPRAVUJÍ (NE VŽDY JSOU SPRÁVNÁ A DOKONALÁ → RIA);**
- **DOCHÁZÍ K VYHODNOCOVÁNÍ PRVNÍCH VÝSTUPŮ INTERVENČÍ V RÁMCI OBDOBÍ 2014 – 2020, KTERÁ UVEDLA ŘADU NOVÝCH PRVKŮ, POSILJÍCÍCH VÝSLEDKY, DOPADY, VÝKONNOST: TEMATICKÁ KONCENTRACE; INTEGROVANÝ A MÍSTNĚ ORIENTOVANÝ PŘÍSTUP A SYNERGIE, KONDICIONALITY A VÝKONNOSTNÍ REZERVA; ZJEDNODUŠENÍ; LÉPE KVANTIFIKOVANÉ VÝSLEDKY; ROZŠÍŘENÍ SPEKTRA FINANČNÍCH NÁSTROJŮ**

FINANCOVÁNÍ EU NA KŘIŽOVATCE

- **TEMATICKÁ KONCENTRACE: PODPORA FINANCOVÁNÍ POUZE NA PRIORITY OBLASTI, NE NA COKOLIV;**
- **INTEGROVANÝ A MÍSTNĚ ORIENTOVANÝ PŘÍSTUP A SYNERGIE: SNAHA O SYNERGII PROJEKTŮ REALIZOVANÝCH V RÁMCI DANÉHO ÚZEMÍ (DEFINICE ÚZEMÍ V ZÁVISLOSTI NA PRINCIPU SUBSIDIARITY);**
- **KONDITIONALITY A VÝKONNOSTNÍ REZERVA: RESPEKTOVÁNÍ PRINCIPŮ ZDRAVÉHO FINANČNÍHO MANAGEMENTU; FINANCOVÁNÍ EU JE USKUTEČŇOVÁNO ZA ODPOVÍDAJÍCÍCH NÁRODNÍCH FISKÁLNÍCH, MAKROEKONOMICKÝCH A INSTITUCIONÁLNÍCH OKOLNOSTÍ (ZÁJEM VYLOUČIT „ČERNÉ PASAŽÉRY“);**
- **ZJEDNODUŠENÍ: OBSAHOVÉ I PROCESNÍ;**
- **LÉPE KVANTIFIKOVANÉ VÝSLEDKY: BEZ VYČÍSLENÍ VÝSLEDKŮ LZE TĚŽKO VYHODNOTIT VÝKONNOST A DOPAD;**
- **ROZŠÍŘENÍ SPEKTRA FINANČNÍCH NÁSTROJŮ: SÍLÍCÍ DŮRAZ NA PRVEK NÁVRATNOSTI**

UVAŽOVANÉ NOVÉ PRVKY PRO PŘÍŠTÍ OBDOBÍ

- **EU ADDED VALUE: PODPORA PROJEKTŮM, KDE PŘÍNOS NA ÚROVNI ČLENSKÉHO STÁTU BUDE DOPROVÁZEN JEŠTĚ ZŘETELNÝM A NETRIVIÁLNÍM DOPADEM PRO EU JAKO CELEK; ROZŠÍŘENÍ A DOPLNĚNÍ PŘÍSTUPU UPLATNĚNÍ KONDICIONALIT; TYPOLOGIE PROJEKTŮ BY NEMĚLA BÝT SPOJOVÁNA VÝLUČNĚ S DOMÁCÍMI NÁLEŽITOSTMI ČLENSKÝCH STÁTŮ, ALE PROJEKTY VYKÁŽÍ ALESPŮŇ DÍLČÍ PŘĚSHRANIČNÍ DOPAD; PŘÍSPĚVEK K PŘÍSTUPU S KONEČNOU VIZÍ, KDY VŠECHNO, CO MÁ BÝT FINANCOVÁNO Z ROZPOČTU EU BY MĚLO PRIMÁRNĚ PŘÍSPÍVAT K VÝSTUPŮM S CELOEVROPSKÝM ROZMĚREM (SNAD NOVÝ ARGUMENT V RUKOU ČISTÝCH PLÁTCŮ);**

UVAŽOVANÉ NOVÉ PRVKY PRO PŘÍŠTÍ OBDOBÍ

- **FLEXIBILITA: JEJÍ POTŘEBA ZDŮRAŽŇOVÁNA V SOUVISLOSTI S TÍM, JAK SE V PRŮBĚHU STŘEDNĚDOBÉHO FINANČNÍHO RÁMCE ODCHYLÍ NA POČÁTKU PŘIJATÉ PRIORITY OD MOMENTÁLNÍCH POTŘEB; UKÁZALO SE V DOBĚ KRIZÍ EKONOMICKÉ, MIGRAČNÍ A BEZPEČNOSTNÍ; ŘADA PODOB: VYUŽITÍ ROZPOČTOVÉ REZERVY; POSÍLENÍ PŘÍJMOVÉ SLOŽKY (VLASTNÍ ZDROJE EU); OŽIVENÍ MYŠLENKY EMISE DLUHOPISŮ EU; SOUHRNNÝ CÍL – ZVÝŠENÍ AKCESCHOPNOSTI ROZPOČTU EU (NAPŘÍKLAD CESTOU SNAŽŠÍHO PŘESOUVÁNÍ FINANČNÍCH ČÁSTEK MEZI JEDNOTLIVÝMI KAPITOLAMI; SCHOPNOST DISPONOVAT ODPOVÍDAJÍCÍ ROZPOČTOVOU REZERVOU; NA PŘÍJMOVÉ STRANĚ ZAVEDENÍ NOVÉ DANĚ (FTT, KLIMATICKÁ; ZVÁŽENÍ KRITÉRIA DAŇOVÉ NEUTRALITY); OPATŘENÍ SPOJENÁ S POSÍLENÍM FLEXIBILITY MOHOU VÉST KE ZVÝŠENÍ PODÍLU ROZPOČTU EU NA HDP EU; ZŘEJMĚ MALÁ ČÁST Z TĚCHTO ÚVAH SE PODAŘÍ VTĚLIT DO PRAXE HNED PRO PŘÍŠTÍ OBDOBÍ**

UVAŽOVANÉ NOVÉ PRVKY PRO PŘÍŠTÍ OBDOBÍ

- **DALŠÍ POSÍLENÍ DŮRAZU NA NÁVRATNOST: DALŠÍ ROZŠÍŘENÍ PROSTORU PRO FINANČNÍ NÁSTROJE + PŘEVZETÍ PRINCIPŮ (RESP. INSPIRACE JIMI) EVROPSKÉHO FONDU PRO STRATEGICKÉ INVESTICE (EFSI) NA JEDNOTLIVÉ RELEVANTNÍ KAPITOLY ROZPOČTU EU; JE DOSTI MOŽNÉ, ŽE PRO URČITÝ TYP PODPORY JIŽ JINÉ MOŽNOSTI NEŽ FINANČNÍ NÁSTROJE K DISPOZICI NEBUDOU; POZVOLNÁ CESTA K TOMU, ŽE ROZPOČET EU JIŽ NEBUDE PŘÍMÝ ZDROJ FINANCOVÁNÍ, ALE GARANČNÍ NÁSTROJ, UMOŽŇUJÍCÍ ZAPOJENÍ SOUKROMÝCH NEBO NÁRODNÍCH VEŘEJNÝCH ZDROJŮ (KTERÉ BY JINAK DO TĚCHTO PROJEKTŮ NEŠLY);**

UVAŽOVANÉ NOVÉ PRVKY PRO PŘÍŠTÍ OBDOBÍ

- **PŘEHODNOCENÍ VAH JEDNOTLIVÝCH KAPITOL: SOUVISÍ S ODPOVĚDÍ NA OTÁZKU, ZDA VÁHY JEDNOTLIVÝCH KAPITOL ODPOVÍDAJÍ NYNĚJŠÍM A BUDOUCÍM POTŘEBÁM EU; VELMI ČASTO ZAMĚŘENY NAPŘÍKLAD NA SMYSL NYNĚJŠÍ PODOBY SPOLEČNÉ ZEMĚDĚLSKÉ POLITIKY; ZŘEJMĚ PŘESAHUJE ČASOVÝ RÁMEC PRO ZAČÁTEK PŘÍŠTÍ FINANČNÍ PERSPEKTIVY; NA DRUHOU STRANU POTŘEBNOST NAVÝŠENÍ SPOLEČNÝCH VÝDAJŮ NA BEZPEČNOST; SOUČÁSTÍ JE TĚŽ SNAHA O ODSTRANĚNÍ DUPLICIT, EXISTUJÍCÍCH MEZI JEDNOTLIVÝMI KAPITOLAMI ROZPOČTU EU (JEDNA A TA SAMÁ POTŘEBA JE PODPOROVÁNA Z RŮZNÝCH „KAPES“ ROZPOČTU EU PODLE RŮZNÝCH PRAVIDEL);**
- **POSÍLENÍ VÝKONNOSTNĚ-MOTIVAČNÍCH NÁSTROJŮ: SNAHA O MAXIMALIZACI VALUE FOR MONEY; NEJEN DOSAŽENÍ VYČÍSLITELNÉHO EFEKTU (VÝSLEDKY A VÝKONNOST), ALE TĚŽ ÚSPORNOST VYNAKLÁDÁNÍ PROSTŘEDKŮ; ZAJISTIT LZE I VHODNOU KOORDINACÍ PROJEKTŮ A POSÍLENÍM INTEGROVANÉHO PŘÍSTUPU V RÁMCI DANÉHO ÚZEMÍ;**

UVAŽOVANÉ NOVÉ PRVKY PRO PŘÍŠTÍ OBDOBÍ

- **FISKÁLNÍ KAPACITA EURO-ZÓNY: MOŽNOST (Z POHLEDU ČESKÉ REPUBLIKY RIZIKO) VYČLENĚNÍ AUTONOMNÍHO ROZPOČTU EURO-ZÓNY; ZVLÁŠTĚ PO BREXITU = KONEC KOHEZE V ČESKÉ REPUBLICCE;**
- **PARAMETR BREXIT: NENÍ NUTNÉ PŘECEŇOVAT PŘÍMÉ DOPADY (NEJSOU ZAS TAK ZÁSADNÍ; BRITÁNIE SICE PŘISPÍVÁ DO ROZPOČTU EU 12,5%, ALE POMĚRNĚ VÝZNAMNĚ I ČERPÁ); DŮLEŽITĚJŠÍ JSOU NEPŘÍMÉ DOPADY – „EFEKT STATISTICKÉHO ZBOHATNUTÍ“ NA KATEGORIZACI REGIONŮ – POTŘEBA NEPODCENIT PHASING-OUT; ÚVAHY, ŽE NOVÁ FINANČNÍ PERSPEKTIVA BY Z PRAKTICKÝCH DŮVODŮ ZAČALA „DEN PO BREXITU“;**
- **POZITIVNÍ FISKÁLNÍ POSTOJ: VYUŽÍT EFSI JAKO NÁSTROJE PRO PODPORU INVESTIC S TOLERANCÍ VŮČI KRITÉRIÍM PAKTU STABILITY A RŮSTU; SOUVISÍ S POTŘEBOU PŘEKONÁNÍ NEGATIVNÍ INVESTIČNÍ MEZERY V EU (NEJVĚTŠÍ PŘEKÁŽKA SILNĚJŠÍMU HOSPODÁŘSKÉMU RŮSTU V EU); SOUVISÍ TĚŽ S PŘEDPOKLÁDANOU AKTIVNĚJŠÍ ROLÍ EFSI; NICMÉNĚ, VÍCE NEŽ ROZPOČTU EU SE TÝKÁ ROZPOČTŮ ČLENSKÝCH STÁTŮ**

UVAŽOVANÉ NOVÉ PRVKY PRO PŘÍŠTÍ OBDOBÍ

- **POSILOVÁNÍ PŘESHraničNÍHO ROZMĚRU KOHEZNÍ POLITIKY – ZAMĚŘENÍ NA RACIONÁLNĚ ZDŮVODNĚNÉ MAKROREGIONÁLNÍ STRATEGIE; HLAVNÍ SMYSL A EFEKT – REALIZACE INTEGROVANÝCH ŘEŠENÍ V RÁMCI VĚTŠÍCH ÚZEMNÍCH JEDNOTEK NA PŘESHraničNÍ BÁZI; PŘEKONÁNÍ OBLASTÍ POTENCIÁLNÍ ČI REÁLNÉ DEPRIVACE V PERIFERNÍCH HRANIČNÍCH LOKALITÁCH; OŽIVENÍ DŘÍVĚJŠÍCH, PŘIROZENĚ FUNGUJÍCÍCH PŘESHraničNÍCH VAZEB MEZI REGIONY NĚKOLIKA ČLENSKÝCH ZEMÍ; TRANSFER ŘEŠENÍ NEJLEPŠÍ PRAXE;**
- **POČET MAKROREGIONŮ MUSÍ ZŮSTAT POČETNĚ OMEZENÝ (UDRŽENÍ JISTÉHO STATUTU EXKLUZIVITY) A JEJICH EXISTENCE RACIONÁLNĚ ZDŮVODNĚNÁ (OPAKOVANĚ: TAM, KDE BYLY CÍLE MAKROREGIONU NAPLNĚNY, NEMUSÍ BÝT PŘEDMĚTEM PODPORY AUTOMATICKY A SAMOZŘEJMĚ);**
- **KLÍČOVÁ ÚVAHA PRO ČESKOU REPUBLIKU: JAKÝ MAKROREGION JE PRO NÁS OPTIMÁLNÍ? DODATEČNÁ POTŘEBA S OHLEDEM NA KONVERGENČNÍ VÝVOJ V ČESKÉ REPUBLICE**

ODHAD SOCIO-EKONOMICKÝCH PARAMETRŮ REGIONÁLNÍHO ROZVOJE

- **PŘEDPOKLAD: ROZHODUJÍCÍM INDIKÁTOREM PRO STANOVENÍ INTENZITY ČERPÁNÍ PROSTŘEDKŮ KOHEZNÍ POLITIKY EU V PŘÍŠTÍM OBDOBÍ ZŮSTANE SOUHRNNÝ INDIKÁTOR HDP NA OBYVATELE; OBDOBÍ 2014 – 2020: REGIONÁLNÍ KLASIFIKACE VŮČI TŘEM TYPŮM REGIONŮ (DO 75% PRŮMĚRU EU; 75% - 90%; NAD 90%); ČÍM NIŽŠÍ HODNOTA EKONOMICKÉ VYSPĚLOSTI, TÍM VÍCE DISPONIBILNÍCH PROSTŘEDKŮ V RÁMCI KOHEZNÍ POLITIKY;**
- **REGIONY V ČESKÉ REPUBLICE: ZATÍM STÁLE JEDNOBAREVNÉ ZAŘAZENÍ (S VÝJIMKOU PRAHY) – DO KATEGORIE DO 75%; TATO HOMOGENITA BY MOHLA BÝT V NÁSLEDUJÍCÍM OBDOBÍ PROLOMENA; VEDLE VÍCE MĚNĚ SILNÉ KONVERGENCE VŮČI EU, ZAČÍNÁJÍ NĚKTERÉ REGIONY VYKAZOVAT DYNAMICKOU KONVERGENCI I VŮČI PRŮMĚRU ČESKÉ REPUBLIKY**

Evropský hospodářský a sociální výbor

ODHAD UKAZATELE HDP NA OBYVATELE V KRAJÍCH PRO ROK 2015

	PHA	SČ	JČ	PLZ	KV	ÚST	LIB	HK	PAR	VYS	JM	OL	ZL	SM	MSK
Ø ČR	204	92,6	83,8	93,8	67,4	77,3	77,5	87,5	80,8	81,9	98,4	78,7	88,2	83,5	82,9
Ø EU	178	80,6	72,9	81,6	58,6	67,3	67,4	76,1	70,3	71,3	85,6	68,5	76,7	72,6	72,1

Evropský hospodářský a sociální výbor

KONVERGENCE SOUHRŽNOSTI NUTS 2 V ČESKÉ REPUBLICE OD ROKU 2007

EU = 100	2007	2011	2014	2015	dosažený konvergenční výkon vůči Ø EU
ČR	80	81	84	87	+7
Praha	172	171	173	178	+6
Střední Čechy	75	73	77	81	+6
Jihozápad	71	70	76	77	+6
Severozápad	62	63	63	64	+2
Severovýchod	66	67	70	71	+5
Jihovýchod	72	73	79	81	+9
Střední Morava	62	66	70	74	+12
Moravskoslezsko	68	71	70	72	+4

Evropský hospodářský a sociální výbor

VÝVOJ REGIONÁLNÍ KLASIFIKACE S OHLEDEM NA KOHEZNÍ POLITIKU

Regionální klasifikace do 75% průměru ukazatele HDP na obyvatele EU	Regionální klasifikace mezi 75% a 90% průměru ukazatele HDP na obyvatele EU	Regionální klasifikace nad 90% průměru ukazatele HDP na obyvatele EU
Severozápad Severovýchod Moravskoslezsko Střední Morava	Jihozápad Střední Čechy Jihovýchod	Praha

ZÁVĚR

- **ZA PRVÉ: NENÍ PRAVDA, ŽE ČESKÁ REPUBLIKA A JEJÍ REGIONY V UPLYNULÉM DESETILETÍ VŮČI PRŮMĚRU NEKONVERGOVALY (BYŤ ŘADA ZEMÍ STŘEDNÍ A VÝCHODNÍ EVROPY KONVERGOVALY PODSTATNĚ VÍCE);**
- **ZA DRUHÉ: V RÁMCI ČESKÉ REPUBLIKY BYL REGION SOUDRŽNOSTI NUTS 2 STŘEDNÍ MORAVA JEDNOZNAČNĚ NEJLÉPE KONVERGUJÍCÍM REGIONEM (A V JEHO RÁMCI TAHOUNEM KONVERGENCE ZLÍNSKÝ KRAJ); VE SLEDOVANÉM OBDOBÍ: REGIONY VELMI DYNAMICKÉ (STŘEDNÍ MORAVA, JIHOVÝCHOD), NADPRŮMĚRNĚ DYNAMICKÉ (PRAHA, STŘEDNÍ ČECHY, JIHOZÁPAD), DOSTATEČNĚ DYNAMICKÉ (S RIZIKEM KONVERGENČNÍHO ZPOMALOVÁNÍ (SEVEROVÝCHOD, MORAVSKOSLEZSKO) A SLABĚ KONVERGUJÍCÍ AŽ STAGNUJÍCÍ (SEVEROZÁPAD)**

ZÁVĚR

- **ZA TŘETÍ: ŘADA REGIONŮ SE OCITNE NA HRANICI 75%; KAŽDOPÁDNĚ VÝZNAMNOU STRATEGICKOU ÚVAHOU REGIONŮ JE ZABÝVAT SE DŮSLEDKY PHASING-IN A PHASING-OUT, KDE SE PODEPÍŠE BREXIT (ČESKÁ REPUBLIKA Z TOHOTO TITULU UMĚLE, „STATISTICKY“ ZBOHATNE O CCA 5 AŽ 6 PROCENTNÍCH BODŮ);**
- **ZA ČTVRTÉ: NELZE DOPORUČIT ÚČELOVOU REORGANIZACI USPOŘÁDÁNÍ NUTS 2 (VYPOČÍTAVOST A REPUTAČNÍ RIZIKO);**
- **ZA PÁTÉ: MŮŽE DOJÍT K VÝZNAMNÉ ZMĚNĚ PARAMETRŮ – ZMĚNÍ SE HODNOTY REGIONÁLNÍ KLASIFIKACE, ZMĚNÍ SE VÁHA JEDNOTLIVÝCH FONDŮ, ZVÝŠÍ SE PODÍL NÁVRATNÝCH NÁSTROJŮ, OMEZENÍ SE ROZSAH „NÁRODNÍCH OBÁLEK“**

ZÁVĚR

ČESKÁ REPUBLIKA BUDE ZŘEJMĚ MÍT MOŽNOST PREFEROVAT NĚKTEROU ZE ČTYŘ MODELOVÝCH SITUACÍ:

- **LPĚT NA TRADIČNÍ, KONZERVATIVNÍ KOHEZI: ZŘEJMĚ BY JÍ TO NEPROŠLO; NAVÍC KRÁTKOZRAKÉ; SVÁDÍ K ÚPADKU; NĚKAM JSME SE JIŽ POSUNULI;**
- **PREFEROVAT VÝRAZNĚ PŘIZPŮSOBENOU KOHEZI: JEDNOZNAČNÁ PRIORITY;**
- **PREFERENCE POZVOLNÉHO SPLÝVÁNÍ KOHEZNÍ POLITIKY S OSTATNÍMI KAPITOLAMI ROZPOČTU EU: PŘEDČASNÉ; AŽ NEBUDEME KOHEZNÍ ZEMÍ;**
- **„JUNCKERIZACE“ ROZPOČTU EU: VELMI DLOUHODOBÝ CÍL PŘES HORIZONT ROKU 2030**

Evropský hospodářský a sociální výbor

Děkuji za Vaši pozornost

**Petr Zahradník,
člen Evropského hospodářského a sociálního výboru,
poradce prezidenta Hospodářské komory České republiky,
ekonomický poradce, Česká spořitelna**

pzahradnik@email.cz